

Sygn. akt III AUa 99/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krystyna Smaga (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz SA Małgorzata Pasek
Protokolant: stażysta Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2015 r. w Lublinie

sprawy A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 27 listopada 2014 r. sygn. akt VII U 2789/13

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

III AUa 99/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił A. M. przyznania prawa do emerytury pomostowej na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), gdyż wnioskodawca nie udowodnił piętnastu lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od decyzji pełnomocnik działający w imieniu wnioskodawcy wniósł o jej zmianę i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 27 listopada 2014 r: I zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 października 2013 r; II zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca, urodzony (...), wniosek o emeryturę pomostową złożył 1 października 2013 r. Wnioskodawca ukończył 60 lat, posiada dwudziestopięcioletni okres składkowy i nieskładkowy, nie pozostaje w stosunku pracy.

Jako pracy w warunkach szczególnych ZUS nie uznał okresów zatrudnienia:

- od 10 stycznia 1974 r do 24 kwietnia 1974 r i od 5 maja 1976 r do 31 stycznia 1982 r w (...) Sp. z (...) w L., ponieważ w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 28 czerwca 1999 r brak jest powołania na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r oraz podane stanowisko pracy „elektromonter urządzeń i aparatury rozdzielczej” nie jest zgodne ze stanowiskiem zawartym w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r, na które powołano się w w/w świadectwie; w wykazie A, dział II, poz. 1, pkt 2 widnieją stanowiska „elektromonter rozdzielni i sieci elektroenergetycznej”;

- od 5 lutego 1982 r do 30 października 1983 r w Odlewni (...) Sp. z oo w L., gdyż w świadectwie pracy z 2 listopada 2000 r brak jest powołania na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r, nie podano charakteru wykonywanej pracy, a podane stanowisko pracy „elektromonter” nie jest zgodne ze stanowiskiem zawartym w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r, na które powołano się w w/w świadectwie; w wykazie A, dział II, poz. 1, pkt 2 jest stanowisko „elektromonter rozdzielni i sieci elektroenergetycznej”;

- od 1 listopada 1983 r do 15 maja 1992 r w Odlewni (...) Sp. z oo w L., gdyż w świadectwie pracy z 2 listopada 2000 r brak jest powołania na rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r i nie podano charakteru pracy;

- od 11 kwietnia 1994 r do 31 grudnia 1998 r w Zakładzie Usług (...) w L., gdyż w świadectwie pracy z 29 lutego 2000 r brak jest powołania na rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r, nie podano charakteru pracy, a podane stanowisko pracy „elektromonter” nie jest zgodne ze stanowiskiem zawartym w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r, na które powołano się w świadectwie w wykazie A, dział II, poz. 1, pkt 2 jest stanowisko „elektromonter rozdzielni i sieci elektroenergetycznej”.

ZUS nie uznał okresów zatrudnienia od 1 stycznia 1999 r za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, gdyż wnioskodawca nie przedłożył świadectwa o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W tym stanie rzeczy wydana została zaskarżona decyzja.

Sąd ustalił, że 10 stycznia 1974 r wnioskodawca został zatrudniony w Fabryce (...) w L. na stanowisku elektromonter urządzeń i aparatury rozdzielczej. W tym zakładzie zajmował się pracą przy urządzeniach elektrycznych wysokiego napięcia służących do wytwarzania, przetwarzania i rozdziału energii elektrycznych (zeznania wnioskodawcy – k. 46 a.s.). Polegało to na zapewnieniu ciągłości pracy urządzeń wysokiego napięcia, które służyły do przesyłu prądu. A. M. naprawiał kable energetyczne, przeglądał rozdzielnie wysokiego napięcia, wymieniał żarówki w rozdzielniach. Obsługiwał 43 rozdzielnie średniego napięcia. Czynności, które wykonywał wymagały uprawnień do wykonywania zawodu energetycznego typu E bez ograniczenia napięcia (zeznania wnioskodawcy – k. 18 v. a.s.). Będąc zatrudnionym w (...) wnioskodawca odbył służbę wojskową od 26 kwietnia 1974 r do 16 kwietnia 1976 r. Po zakończeniu służby podjął pracę od 5 maja 1976 r na tym samym stanowisku).

Następnie wnioskodawca od 5 lutego 1982 r został zatrudniony na stanowisku elektromonter urządzeń i aparatury rozdzielczej w Zakładach (...) w L., który to zakład został następnie przekształcony w Zakład Usług (...) Sp. z oo (świadectwa pracy). W zakładzie tym wykonywał te same czynności jak w (...), z tym, że od października 1983 r został mistrzem zmianowym głównej instalacji zasilania w Odlewni. Wówczas pełnił dodatkowe obowiązki, jak sprawowanie nadzoru nad pracownikami obsługującymi sprężarkę przemysłową, obsługującymi oczyszczalnię ścieków - chemikami

i monterami, nad pracownikami węzła ciepłego i stacji redukcyjnej gazu (zeznania wnioskodawcy, świadka B. G. i świadka M. P.).

Wnioskodawcy podlegało wówczas 10-12 elektromonterów. W Odlewni powstał oddział głównego elektryka, który nazwano Zakład Usług (...), w którym skarżący pracował w latach 1984-1999. Wykonywał wówczas takie same czynności co wcześniej (zeznania wnioskodawcy). Wnioskodawca pracował z elektrykami przy usuwaniu awarii urządzeń elektroenergetycznych na terenie Odlewni. Były to: rozdzielnia 110 kv, linie napowietrzne 110 kv, rozdzielnie 30 kv, transformatory wysokiego napięcia 110 kv, 30 kv, 15 kv, linie kablowe ziemne, zespoły napędowe wentylatorów. Usuwał też wszystkie awarie w maszynach dotyczące elementów elektrycznych, tj. silniki, piece elektryczne i inne urządzenia elektryczne. Wymianą elementów nieelektrycznych zajmowały się inne grupy (zeznania świadków B. G. i M. P.).

Wnioskodawca, będąc zatrudnionym w wymienionych zakładach pracy, usuwał awarie dotyczące transformatorów wysokiego napięcia i przesyłowych linii wysokiego napięcia, wymiany silników napędowych, sprzęzarek i wentylatorów. Linie przesyłowe wysokiego napięcia były napowietrzne, gdzie wnioskodawca robił przeglądy i usuwał awarie (zeznania wnioskodawcy).

Wnioskodawca w (...) i Odlewni otrzymywał dodatek za pracę w szczególnych warunkach (zeznania wnioskodawcy i świadków B. G. i M. P.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane dowody uznając je za spójne, wzajemnie się uzupełniające.

Sąd stwierdził, że świadkowie B. G. i M. P. to osoby obce dla wnioskodawcy, które były zatrudnione razem z nim w tym samym zakładzie pracy. Okresy zatrudnienia wnioskodawcy i świadków pokrywają się i wynoszą blisko 20 lat. Świadkowie zgodnie wskazali, że skarżący wykonywał prace elektromontera. Świadkowie dokładnie określili jakie czynności wnioskodawca wykonywał. Zeznania wnioskodawcy były zgodne z wiarygodnymi zeznaniami świadków. Ponadto świadek M. P., będąc zatrudnionym na analogicznym co wnioskodawca stanowisku, otrzymał prawo do emerytury pomostowej od 2 maja 2014 r (wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z 10 października 2014 r, VIII U 272/14).

Sąd stwierdził, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Sąd powołał się na art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2012 r, poz. 637 z zm.), który mówi, że prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej powinny się ziszczyć łącznie.

Natomiast z treści przepisu art. 49 cytowanej ustawy wynika, iż prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12; 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Sąd wskazał, że wnioskodawca osiągnął 60 lat, legitymuje się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym i nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Do okoliczności spornych należało, czy wnioskodawca ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat i czy przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Art. 3 ust. 1 ustawy stanowi, iż prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Z kolei treść art. 3 ust. 3 ustawy wskazuje, iż prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Dokonując oceny, czy wykonywaną przez skarżącego pracę w trakcie kwestionowanych okresów zatrudnienia można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach, Sąd podkreślił, że wnioskodawca przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych na potwierdzenie tych okoliczności, jednak zostały one zakwestionowane przez organ rentowy z przyczyn formalnych.

Sąd zacytował wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r, II UK 21/10 (Lex nr 619638), gdzie wskazano, że „dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonych mu prac” (podobnie wyrok SN z dnia 19 maja 2011 r, III UK 174/10 Lex nr 901652). W postępowaniu sądowym nie znajdują zastosowania ograniczenia w zakresie dopuszczalnych źródeł dowodowych, ustanowione na potrzeby postępowania przed ZUS, a wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz. U. z 2011 r, Nr 237, poz. 1412). Każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r, III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r, III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r, II UKN 186/97; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 stycznia 2013 r, III AUa 808/12). W konsekwencji ustalenie przez sąd w toku postępowania odwoławczego, że dana praca była wykonywana w szczególnych warunkach jest wystarczającą podstawą do uznania wykonywanej pracy za pracę tego rodzaju.

Zdaniem Sądu, postępowanie dowodowe pozwoliło ustalić w sposób pewny, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w okresach od 10 stycznia 1974 r do 24 kwietnia 1974 r oraz od 5 maja 1976 r do 31 stycznia 1982 r w (...) Sp. z (...), a nadto w okresach od 5 lutego 1982 r do 15 maja 1992 r oraz od

11 kwietnia 1994 r do 29 lutego 2000 r w Zakładzie Usług (...) w L. na stanowiskach elektromonter oraz elektromonter urządzeń i aparatury rozdzielczej.

Czynności wykonywane przez wnioskodawcę w wymienionych okresach opisane zostały w wykazie prac w szczególnych warunkach stanowiącym załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych i wskazane pod lp. 17, tj. „prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowierzchnych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem”.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w pełni aprobuje stanowisko Sądu Najwyższego, które nakazuje przy ustalaniu, czy praca wykonywana była w warunkach szczególnych, kierować się przede wszystkim rzeczywistym zakresem obowiązków, a nie nazwą stanowiska pracy (por. wyrok z dnia 19 maja 2011 r, III UK 174/10, wyrok z dnia 9 marca 2010 r, I UK 324/09; wyrok z dnia 8 czerwca 2011 r, I UK 393/10). Nie ma zatem znaczenia fakt, że wnioskodawca formalnie miał powierzone stanowisko pracy, które nie zostało wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do odpowiedniego aktu resortowego, skoro ustalono, że faktycznie świadczył on pracę zaliczaną do wykonywanych w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu, zaliczeniu do okresu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach podlega również okres odbywania przez niego służby wojskowej. Wnioskodawca, będąc zatrudnionym w (...) w L., 26 kwietnia 1974 r rozpoczął odbywanie zasadniczej służby wojskowej, którą zakończył 16 kwietnia 1976 r. Następnie wnioskodawca zgłosił swój powrót do pracy w ciągu 30 dni od zakończenia tej służby i podjął pracę na dotychczas zajmowanym stanowisku, na którym wykonywał zatrudnienie w szczególnych warunkach od 5 maja 1976 r (§ 5 ust. 1 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin, zgodnie z rozporządzeniem zmieniającym z dnia 20 marca 1975 r, Dz. U. z 1975 r Nr 10, poz. 61, wydane na podstawie art. 108 ustawy z 21 listopada 1967 r o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. z 1967 r Nr 44, poz. 220 ze zm.).

Sumując wyżej wskazane okresy Sąd stwierdził, że przekraczają one ustawowo wymagany próg pracy w tychże warunkach wynoszący 15 lat i wynoszą łącznie 24 lata 2 miesiące i 4 dni.

Powołując się na art. 26 ustawy o emeryturach pomostowych i art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Sąd stwierdził, że zasadnym jest ustalenie wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej od dnia, w którym złożył wniosek, tj. od 1 października 2013 r.

W przedmiocie zasądzenia kosztów procesu Sąd powołał się na art. 98 § 1 kpc, § 2 ust. 1 i 2, § 11 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r, poz. 490).

Mając na uwadze treść art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych oraz na podstawie powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 3 ust. 1 i 3 oraz art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656), poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej, osobie nie legitymującej się piętnastoletnim okresem pracy w szczególnych warunkach;
2. naruszenie prawa procesowego przez przekroczenie wyrażonej w art. 233 § 1 kpc zasady swobodnej oceny dowodów.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz postanowienia i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący powołał się na art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Wskazał, że na podstawie przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów ZUS uznał, że wymagane do przyznania emerytury pomostowej

warunki, dotyczące okresów ubezpieczenia, wieku, rozwiązania stosunku pracy, zostały przez wnioskodawcę spełnione, natomiast warunek piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach nie został spełniony. ZUS nie uznał za pracę w szczególnych warunkach okresów wnioskodawcy do 31 grudnia 1998 r - łącznie 22 lat 1 miesiąc i 26 dni - dokumentowanych świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach i świadectwami pracy, tj. okresów od: 10 stycznia 1974 r do 24 kwietnia 1974 r i od 5 maja 1976 r do 31 stycznia 1982 r w (...) Sp. z (...) w L.; od 5 lutego 1982 r do 30 października 1983 r i od 1 listopada 1983 r do 15 maja 1992 r w Odlewni (...) Sp. z oo w L. oraz od 11 kwietnia 1994 r do 31 grudnia 1998 r w Zakładzie Usług (...) sp. z oo w L. - z uwagi na niezgodność wskazanego stanowiska „elektromonter” i „elektromonter urządzeń i aparatury rozdzielczej” z przepisami resortowymi, gdzie widnieje stanowisko „elektromonter rozdzielni i sieci elektroenergetycznej” lub brak podania charakteru wykonywanej pracy lub wskazania zajmowanego stanowiska. Ponadto ZUS nie uznał okresów zatrudnienia wnioskodawcy od 1 stycznia 1999 r za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż nie przedłożył on świadectwa lub zaświadczenia o okresach pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd uznał, iż wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w spornych okresach oraz (od 1 stycznia 1999 r) do 29 lutego 2004 r w Zakładzie Usług (...) Sp. z oo w L. na stanowiskach elektromonter i elektromonter urządzeń i aparatury rozdzielczej, zaś czynności wykonywane w tych okresach opisane są w wykazie prac w szczególnych warunkach stanowiącym załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych pod Lp. 17, tj. „prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji na powierzchniach sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem”. Sąd błędnie kwalifikuje charakter pracy wnioskodawcy jako prace w szczególnych warunkach wymienione w załączniku nr 1 ww. ustawy, czyli: „prace bezpośrednio przy ręcznym załadunku lub rozładunku gorących wyrobów ceramicznych”, w istocie zaś chodzi o kwalifikację pracy wnioskodawcy wymienioną w załączniku nr 2 ww. ustawy, tj. pracy w szczególnym charakterze.

Ponadto ZUS podniósł, że na rozprawie 18 listopada 2014 r wnioskodawca zeznał, że ani przed 1 stycznia 2009 r, ani po 1 stycznia 2009 r, nie zajmował się pracami wymienionymi w załączniku nr 2, Lp. 17 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. nie usuwał awarii napowietrznych linii elektroenergetycznych pod napięciem.

W świetle powyższego, zdaniem ZUS, nie ma podstaw do uznania, iż wnioskodawca spełnił sporny warunek niezbędny do uzyskania prawa do emerytury pomostowej, tj. że legitymuje się okresem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i że po dniu 31 grudnia 2008 r wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 - o którym mowa w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, organ rentowy podał, że stoi na stanowisku, iż Sąd przyznał prawo do emerytury pomostowej osobie, która nie spełniła wszystkich wymaganych przesłanek, zatem zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem powołanych na wstępie przepisów prawa materialnego, wobec czego nie może zostać przez organ rentowy wykonany.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pisma procesowego strona odniosła się do zarzutu naruszenia prawa procesowego, z uwagi na fakt, iż ten zarzut rzutuje na zarzut naruszenia prawa materialnego wskazany powyżej. W zakresie tego zarzutu organ rentowy podniósł, że wnioskodawca na rozprawie 18 listopada 2014 r zeznał, że ani przed 1 stycznia 2009 r, ani po 1 stycznia 2009 r nie zajmował się pracami wymienionymi w załączniku nr 2, Lp. 17 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. nie usuwał awarii napowietrznych linii elektroenergetycznych pod napięciem. Wnioskodawca podniósł, że kwalifikacja pracy w warunkach szczególnych na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r Nr 8, poz. 43 ze zm.), czy też na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych należy do Sądu orzekającego w niniejszej sprawie jako wyraz stosowania prawa; nie zaś strony postępowania, tj. wnioskodawcy

(da mihi factum dabo tibi ius). Sąd Okręgowy w sposób bardzo szczegółowy ustalił stan faktyczny w zakresie wykonywanych prac przez wnioskodawcę na podstawie zeznań B. G., M. P., które zostały uznane za wiarygodne logiczne i spójne i korespondują z zeznaniami wnioskodawcy. Z zeznań tych wynika, iż wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - pracę elektromontera i zajmował się usuwaniem awarii związanych urządzeniami elektrycznymi (elektroenergetycznymi).

W tym zakresie organ rentowy pominął treść art. 49 emerytury pomostowej zgodnie z którym prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która: 1) po dniu 31 grudnia 2008 r nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12; 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Wobec treści tego przepisu nie było koniecznym, ażeby wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu wyżej wskazanej ustawy ani przed 1 stycznia 2009 r, ani po dniu 1 stycznia 2009 r. Zgodnie z art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych było istotne, czy wnioskodawca w dacie w wejścia w życie tej ustawy legitymował się warunkami wynikającymi art. 4 pkt 1-5 i 7 ustawy o emeryturach pomostowych, w tym, co jest istotne, okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu załącznika nr 2 ustawy o emeryturach pomostowych i takie ustalanie należało do Sądu nie zaś stron postępowania.

W tym kontekście odnosząc się od zarzutu naruszenia prawa materialnego podnoszonego przez organ rentowy strona wskazała, iż interpretacja treści załącznika nr 2 ustawy o emeryturach pomostowych - Lp. 17 jest błędna - iż chodzi jedynie o prace związane z usuwaniem awarii napowietrznych linii elektroenergetycznych pod napięciem. Zgodnie z treścią tego przepisu są to „prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem”. W ocenie wnioskodawcy z treści przepisu wynikają dwie kategorie prac w warunkach szczególnych, po pierwsze - prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii, oraz po drugie - prace elektromonterów przy eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem. Pojęcie eksploatacji obejmują jako pojęcie szersze także pojęcie usuwania awarii. Skoro tak, to było by bez sensu i nielogiczne określenie przez ustawodawcę usuwania awarii przez elektromonterów, bo nic by takie stwierdzenie nie znaczyło. Skoro tak, to usuwanie awarii przez elektromonterów jest kategorią odrębną od czynności eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach pracy pod napięciem. W związku z tym Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy i zgodny z prawem zakwalifikował pracę wykonywaną przez wnioskodawcę - jako pracę elektromontera bezpośrednio przy usuwaniu awarii - pracę wykonywaną w warunkach szczególnych w rozumieniu załącznika nr 2, Lp. 17 w związku z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ponadto nie bez znaczenia jest fakt, iż w innej analogicznej sprawie pod względem faktycznym i prawnym organ rentowy aprobeuje prawo do emerytury pomostowej takiej osoby (wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z 10 października 2014 r, sygn. akt. VIII U 272/14).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest zasadna, bowiem trafne są zarzuty apelacji dotyczącej naruszenia prawa procesowego i materialnego.

Stosownie do art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2012 r, poz. 637 z zm.), zgodnie z którym prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) przed dniem 1 stycznia 1999 r wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

6) po dniu 31 grudnia 2008 r wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Wszystkie wymienione wyżej warunki muszą być spełnione łącznie.

W przypadku wnioskodawcy bezsporne jest, że nie wykonywał on po dniu 31 grudnia 2008 r pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. W tej sytuacji uprawnieni wnioskodawcy należy ocenić w odniesieniu do art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, który stanowi, iż prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Jeżeli zatem ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, to w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, czyli 1 stycznia 2009 r, winien udowodnić okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zdefiniowany w art. 3 ustawy, na stanowiskach wymienionych w załączniku do ustawy nr 1 albo nr 2, wynoszący 15 lat.

Zdaniem Sądu wnioskodawca udowodnił taki okres pracy, będąc zatrudniony:

- od 10 stycznia 1974 r do 24 kwietnia 1974 r i od 5 maja 1976 r do 31 stycznia 1982 r w (...) Sp. z (...) w L., na stanowisku elektromontera urządzeń i aparatury rozdzielczej,

- od 5 lutego 1982 r do 30 października 1983 r w Odlewni (...) Sp. z oo w L., na stanowisku elektromontera,

- od 1 listopada 1983 r do 15 maja 1992 r w Odlewni (...) Sp. z oo w L., na stanowisku elektromonter,

- od 11 kwietnia 1994 r do 31 grudnia 1998 r w Zakładzie Usług (...) w L., na stanowisku elektromontera.

Sąd ustalał w oparciu o zeznania świadków i wnioskodawcy, jakie czynności wykonywał on na stanowisku elektromontera. W szczególności ustalone zostało, że w tych zakładach pracy wykonywał analogiczne czynności.

Wnioskodawca wyjaśnił, że jego praca polegała na zapewnieniu ciągłości pracy urządzeń wysokiego napięcia, który służyły do przesyłu prądu. Naprawiał kable energetyczne, przeglądał rozdzielnie wysokiego napięcia, wymieniał żarówki tylko w rozdzielniach. Były 43 rozdzielnie średniego napięcia, czynności te wymagały uprawnień do wykonywania zawodu energetycznego typu E bez ograniczenia napięcia. W Zakładzie Usług (...) zajmował stanowisko elektromonter urządzeń i aparatury rozdzielczej. Pracował tam w warsztacie remontowym, który obsługiwał Odlewnie (...). Pracował nadal w Odlewni (...), tylko była reorganizacja działu głównego energetyka (wyjaśnienia wnioskodawcy, k. 18v-19 akt sprawy).

Świadek B. G. zeznał, że pracował z wnioskodawcą w Odlewni (...) w L. od 1983 r do 1999 r. Wnioskodawca pracował z elektrykami przy usuwaniu awarii urządzeń elektroenergetycznych na terenie odlewni. Były to: rozdzielnia 110 kv, linie napowietrzne 110 kv, rozdzielnie 30 kv, transformatory wysokiego napięcia 110 kv, 30 kv, 15 kv, linie kablowe ziemne, zespoły napędowe wentylatorów, usuwali też wszystkie awarie w maszynach z tym że tylko elementów elektrycznych w tych maszynach, tj. silniki, piece elektryczne i inne urządzenia które były elektryczne, wymianą elementów nieelektrycznych zajmowali się tym inne grupy. Pracowali także w pompowni, zajmowali się eksploatacją urządzeń elektroenergetycznych. Wnioskodawca nadzorował pracę i uczestniczył w naprawach, musiał mieć uprawnienia elektroenergetyczne grupy E, eksploatacyjne i dozorowe (k. 45 akt sprawy).

Świadek M. P. zeznał, że pracował z wnioskodawcą w Odlewni (...) w L. od 1983 r do 1999 r. Odlewnia przekształciła się w Zakład Usług (...) w L.. Wnioskodawca pracował do 1999 r. Świadek był elektromonterem, wnioskodawca też był elektromonterem. Był mistrzem i brygadziwą elektromonterów. Od 1995 r świadek był kierownikiem elektromonterów i wnioskodawca mu podlegał. W brygadzie wnioskodawcy było od kilku do kilkunastu monterów. Wnioskodawca pracował w wydziale zajmującym się wytwarzaniem, przesyłem i rozdziałem energii elektrycznej na odlewni. Zajmował się montażem, konserwacją i naprawą urządzeń wysokiego napięcia, takich jak: transformatory w ilości kilkudziesiąt sztuk o napięciu od 110 kv do 6 kv, stacje energoelektryczne, linie zasilające stacje i transformatory, baterie kondensatorów, urządzenia napędowe wysokiego napięcia sprężarki wentylatory podmuchowe i wyciągowe, odłączniki, wyłączniki wysokiego napięcia. Wnioskodawca i inni elektromonterzy zajmowali się wyłącznie naprawami elektrycznymi przy wysokim napięciu. Nie zajmowali się drobnymi sprawami jak wymiana żarówki, bo było ich za mało. Zajmowali się wyłącznie wysokim napięciem. Ich stanowiska różniły się tylko nazwą, bo wykonywali tę samą pracę, przy tych samych urządzeniach. Praca w (...) była taka sama jak w Odlewni. Pracowali z wnioskodawcą razem w (...). Świadek od 1975 do 1980 r, a wnioskodawca już wcześniej pracował. Byli obaj elektromonterami w tej samej brygadzie. Zajmowali się tym samym co na Odlewni, czyli wytwarzaniem, przetwarzaniem i rozdzielaniem energii wysokiego napięcia. Obsługiwali te same urządzenia co w Odlewni (k. 45 akt sprawy).

Przesłuchany w charakterze strony wnioskodawca podał, że w Fabryce (...) znajdowała się elektrociepłownia, gdzie znajdują się bloki wytwarzającą energię elektryczną. Zajmował się remontem tych bloków. Nie usuwał awarii na powierzchniach linii elektroenergetycznych pod napięciem (zeznania wnioskodawcy, k. 46).

Z zeznań wnioskodawcy i świadków wynika zatem jednoznacznie, że wnioskodawca nie wykonywał prac elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem.

A o takiej pracy jest mowa w załączniku nr 2 ustawy o emeryturach pomostowych, dotyczącym rodzaju prac wykonywanych w szczególnym charakterze, pod liczbą porządkową 17.

Oczywiste jest, że usuwanie awarii, jak i eksploatacja, o których mówi przepis, dotyczy napowietrznych sieci energetycznych w warunkach prac pod napięciem, bowiem wyraz „oraz” jest łącznikiem i zastępuje spójnik „i”, „także”.

Można tu odwołać się do słowników poprawnej polszczyzny i języka polskiego.

„Oraz - spójnik o znaczeniu i (...). Spójnik oraz bywa nadużywany w języku mówionym, powinien być w nim zastępowany przez spójniki i, a, także”. (Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN pod red. Andrzeja Markowskiego. Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa 2014, str. 719).

„Słowa oraz używamy do łączenia zdań lub wyrażień, które charakteryzują te same osoby, rzeczy lub fakty. Słowo książkowe, użyteczne zwłaszcza, gdy w zdaniu występuje już spójnik „i” lub gdy „i” jest nieodpowiednie ze względów brzmieniowych” (Słownik języka polskiego pod red. Mirosława Bańko. Wydawnictwo Naukowe PWN SA Warszawa 2007, tom 3, str. 379).

„Oraz - spójnik łączący człony szeregu składniowego, zwykle współrzędne części zdania; a, także, i”. (Słownik języka polskiego pod red. prof. Mieczysława Szymczaka. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1979, tom II, str. 537).

Prawidłowa interpretacja rodzaju prac wykonywanych w szczególnym charakterze, a wymienionych pod liczbą porządkowa 17 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych wskazuje, że praca wnioskodawcy stanowiłaby pracę w szczególnym charakterze, o której mowa w art. 3 ust. 3 ustawy pomostowej, gdyby wnioskodawca zajmował się usuwaniem awarii napowietrznych sieci energetycznych w warunkach prac pod napięciem, lub eksploatacją napowietrznych sieci energetycznych w warunkach prac pod napięciem. Takiej pracy wnioskodawca nie wykonywał.

Wnioskodawca nie udowodnił do 1 stycznia 2009 r 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a wymienionej w załącznikach 1 lub 2 ustawy pomostowej, dlatego nie spełnił warunków do emerytury.

Na marginesie zauważyć należy, że inne były okoliczności sprawy M. P., któremu ustalona została praca do emerytury pomostowej wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10 października 2014 r w sprawie VIII U 272/14, bowiem udowodnił on okres pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych po dniu 31 grudnia 2008 r.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, uwzględniając apelację organu rentowego, na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.